

ÄLGÅ= BYGDEN

MEDLEMSBLAD FÖR ÄLGÅ HEMBYGDSFÖRENING

Nr 2 2017 Årg 38

*Efter mig får du leta
För du kan aldrig veta
Var jag finns även
Om du tror att du minns.
Man kan inte gå omkring å pladdra
och låta blicken bara fladdra*

*Nej, man måste noggrant titta
För plötsligt har man massor att hitta.
Korgen blir fort full
Av skogens bruna gull.
Åk sen hem å njut av all din trattis
Mens vi andra säger bara: Grattis!
Sune Henriksson*

Julnummer

Hänt sen sist

Åter ett händelserikt år i föreningen. Vår önskan är att vi ska locka många till vår vackra hembygdsgård. Nytt för året har varit att hembygdsgården med servering varit öppen under söndagarna i maj månad fram till nationaldagen.

Under maj månad hade Benny Svedberg planerat flera vandringar i hembygden men pga regn och sjukdom blev det inte som han tänkt sig. Men färden från Sågarstugan till Ulveforsens varggrop finns beskriven i artikel i tidningen som Sune skrivit assisterad av Benny.

På nationaldagen fick vi bekanta oss med riksdagsledamot Pål Jonsson, som höll ett intressant och tankvärt nationaldagstal. Riksspeleman Mats Berglund och skönsjungande Maja-Lena Ekholm underhöll vid hembygdsgården och gick i täten i tåget från kyrkan. Kyrkokören mötte upp och förstärkte den unisona sången. Fanorna vajade i vinden, från köket doftade från nygräddade våfflor. Vad fanns mer att önska.

Att slå upp portarna för säsongen hör till på midsommarafton. Hembygdsgården, spiksmedjan och bygdemuséet välkomnade med öppethållande varje dag till slutet av augusti. Då tog Kerstin och Eva vid med öppen servering alla helger under september. Ett uppskattat öppethållande, då det verkar som att alla serveringar bommat igen för säsongen.

På midsommaraftonen lövades och restes midsommarstången. Ringlekarna leddes av skönsjungande Ingela Henriksson ackompanjerad av Gert, John-Erik, Börje och Hasse. Många besökare trots att mörka moln täckte himlen och gav regn. Friluftsgudstjänst där hembygds-föreningen bjöd på kaffe på midsommardagen.

Redan den 12 juli var det dags för trivselkväll. Göran Bryntesson, Alf Engström och Marja i Myrom med Elis i Taserud i centrum och boken "101 historier med Elis i Taserud" illustrerad av Marja var kvällens tema. Mysig, familjär stämning spreds i det gamla bygdemuséet, där Göran berättade Elishistorier, sjöng och spelade, Alf som ackompanjatör, Marja målande en "Elistavla", som sedan lottades ut.

Hembygdsdagen den 15 juli slog publikrekord. Vi skulle tänka oss tillbaka till 50-60 tal och det gjorde man verkligen. Ett gediget program erbjöds. Bandet Vikings spelade upp, Marie-Louise Carlmark dekorerade muffins med barnen och gav tips om hur man dekorerar tårtor. Benny Svedberg och Göran Kuling Johansson visade upp minnen från svunnen tid. Medlemmar ut Yankee Club visade sina bilar. För barnen fanns elbilar quadrokopter m m. I

köket hade man det svettigt då det skulle serveras motta eller våfflor till alla sugna. De uppdukade borden var ständigt upptagna. ”Trångt och trivsamt i Älgå” skrev Kerstin Herö i Arvika Nyheter i sitt reportage från denna soliga dag.

Melodikrysslösande lockade inte många ”kryssare”, men de som kom hade det

trevligt och lyckades med förenade krafter lösa Eldemans klurigheter. Kaffe och hembakat bröd bidrog till hemtrevnaden. Önskemål att man kunde ”kryssa” under vår-vintern framkom.

Vid sommarens sista trivselkväll berättade Iwona Michalowska Ericson med inlevelse om sitt gamla hemland Polen. Bilder från olika delar av Polen visade vilket vackert land Polen är och likaså hur många betydande personer landet fostrat. Dagens Polen och tankar om vad som kan komma att hända i landet avslutades den uppskattade kvällen med.

Traditionellt anordnades en ”Sensommarfest” med motta och fläsk. Många gäster lät sig väl smaka.

Många frivilliga händer krävs för att klara av alla aktiviteter. Som tack till alla som bidragit på något sätt inbjöds till en ”Medarbetarfest” den 21 september. Styrelsen välkomnade och serverade bakad potatis med fyllning och en jättegod skrädmjölskaka till kaffet. Trivseln var inte att ta miste på och samtalsämnen varierade från upplevelser man haft vid gården eller rent privat.

På Arvika mårtan fanns hembygdsföreningens tombolalotteri. Lottförsäljningen gick bra och många fina vinster lämnades ut. De nya beach- och kioskflaggorna användes för första gången och lockade många köpare till standet.

Föreningen Elbil Sverige
värmlandssektionen valde Älgå
Hembygdsgård för sitt höstmöte 29
oktober. Förutom samtal och
provkörning av elbilar så bjöds på
fin lunch - kantarellsoppa och
färsbiffar. Efter maten så
genomfördes en uppskattad
kulturvandring till Spiksmedjan
samt Hembygdsmuséet. Barnen
som kom fick också provköra Sams
små elbilar vilket var omtyckt.

På spökvällen den 11 november
fick besökarna träffa trollspöken,
älgen Älgot och ruskiga spöken.
Dörrar öppnades och häxor flög.
Vandringen från Hembygdsgården
till Spöksmedjan var nervpirrande
med spöken efter vägen. God mat
och grillad korv bjöds.

I skrivande stund är förberedelser
för hantverksgruppens julmarknad i
full gång och kommer att skrivas
om i nästa tidningsnummer.

Utbildning av styrelsemedlemmarna på hjärtstartern har skett. Hembygdsgårdens skylt på
verandan har försvunnit, men ersatts, målad av Ewa Träff Engström. I Sulvik har vägskyltar
satts upp som visar väg och avstånd till hembygdsgården. Reparation av vattenhjul i
spiksmedjan är avslutad. Golvet i hallen har målats grått och i slutet av året kommer
storkökets golv att få samma gråa färg. Luftvärmepump har installerats i storstugan och
paviljongen har fått infravärme. Köket har utrustats med ett pendelur. Flera rostfria ytor har
installerats i dissköket och förbättringar fortsätter.

Artikeln om Gördsbysågen kommer i nästa nummer.

Märtha Albinson

ÄLGÅ HEMBYGDSFÖRENING
kallar till
ÅRSMÖTE I FÖRSAMLINGHEMMET
11 mars kl 15.00
Stadgeenliga ärenden
Kaffeservering

Välkomna!

Styrelsen

Axplock från vintrar i svunna tider.

Den 23mars 1987 kördes Elitrennet på skidor. Segrade gjorde Erik Östlund med en sekund före Tomas Eriksson som i sin tur var en sekund före Torgny Mogren. Det var för övrigt Eriks andra seger i Älgå. På damsidan var det Eriks fästmö Marie-Helen "Billan" Westin som vann, hon var två sekunder före Marianne Dahlmo och Annika Dahlman som klockades för samma tid men där Marianne dömdes som tvåa. Kan bara nämna att Björn Dählie vann juniorklassen för tredje gången. Det kom 3000 personer till skogen i Älgå den gången. De norska åkarna tyckte att det var roligt att få åka elljuslopp för den tävlingsformen fanns inte i Norge på den tiden.

Nu till ett annat Ränn, nämligen Älgårännen som gick av stapeln i Rådane 1957. Det var en ungdomstävling som innehöll både stafett och individuella lopp. Stafetten vanns av Älgå Finnskog (Noren, Andersson, Noren) 51,40 .2) Rådane II (A. Karlsson, Våhlin,

Johansson) 54,59. 3) Rådane IV B. Karlsson, S. Karlsson, Westin) 57,43

Pojkar 13-14 år: 2km 1) Sverker Hallgren 11,28. 2) Astor Karlsson 11,38. 3) Sven-O Boudin 11,46. 4) P.O. Åhs 13,28.

Pojkar 11-12 år: 1km 1) Lennart Eliasson 7,11. 2) Rune Albinsson 7,16. 3) Kent Nilsson 7,26. 4) Dick Svensson 7,30. 5) Christer van der Berg 7,32. 6) Johnny Wermlund 8,00. 7) Jörgen Ryman 8,31. 8) Olle Nilsson 8,50.

Flickor 11-12 år: 1km 1) Ulla Nilsson 9,00. 2) Gunnel Karlsson 9,17. 3) Gudrun Andersson 9,22. 4) Lilian Andersson 10,49.

Pojkar 4-6 år: 150 meter 1) Thomas Byström 4,33. 2) Folke Widen 5,28. 3) Leif Skoog 6,00

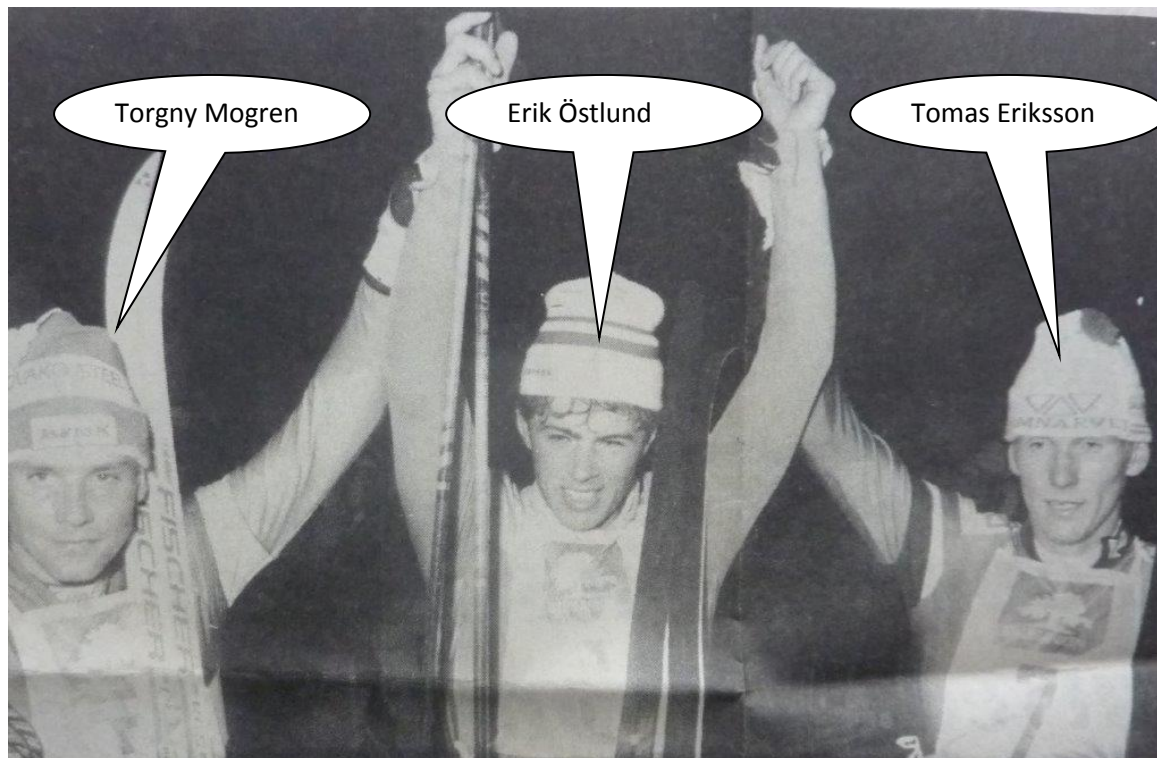
Flickor 4-6 år: 150 meter 1) Ulla-Kajs Johansson 4,19. 2) Ing-Marie Karlsson 5,19 3) Sara Larsson 5,28

Kent Nilsson

Älgå Sportklubbs pimpeltävling gick av stapeln på Älgåfjorden vintern 1959. I damklassen var det Maj-Britt By som vann. Hon blev totaltvåa för hon lyckades dra upp en gädda plus många abborrar. Segrade i herrklassen gjorde Helmer Johansson, tvåa blev Gustav Magnusson och trea blev Erik Nilsson. Juniorklassen vanns av Kent Nilsson, tvåa blev Bill Brever och trea blev Sune Haglund.

Snöstjärnan var också en stor grej, i slutet på femtiotalet, i Värmland. I Älgå fanns det 14 strängade banor. De som var värst var Karlstad med 9300 prov. Där kom Älgå på fjärde plats med 3249 prov bland trettio andra ställen i Värmland. Procentuellt sett kom Älgå tvåa med 128,93, där Gustav Adolf vann med 147,34.

Sune Henriksson

Inlämning av hantverk 2018

Till Dig som tänker lämna in hantverk till försäljning i hembygdsgården sommaren 2018! Jag finns på hembygdsgården måndagarna 20/5 och 27/5 mellan 17.00 – 20.00 för att ta emot Dina alster. Ring gärna innan – 070-320 97 76.
Välkommen önskar Märtha Albinson

Vill Du hyra hembygdsgården?

Kontakta Sune Henriksson på telefon: 0570-260 01 eller 070-311 43 53 Du som medlem betalar 300 kr per tillfälle, icke medlem betalar 500 kr. Uthyrning till denna kostnad gäller sommarhalvåret. Under tiden 1 oktober till 30 april tillkommer en uppvärmningskostnad på 200 kr. Betalningen sätts in på bankgiro: 5643-7361 och vid betalning anger Du namn och datum för uthyrningen.

Mitt möte med ”Lacken”

Åre va nettanhunnratrettiätte. Jä va på hemväg frå skoern, dä va på ettermeddan å jä geck i förste klass. På dän tia slute vi kläcka två, vi sôm geck i förste å annre klass. Sôm sagt, jä va på hem, å dänne dagen geck jä inte över Fallåsen, utta jä geck lannsvägen förbi Tomta, för jä hadde ett paket mä garn frå mamma te Mina på Västare Tomta.

När jä kâm te Kärringbärje, på vägen te Tomta, mötte jä ”Lacken” i Linhöjda. Jä sa Gudda å tog tā mä mössa, som vi på dän tia feck läre ôss i skoern.

- Dä va väldi va du va arti å dûkti gôsse du, sôm hälser en gammal gûbbe på dä vise. Jä ä väldi stygg, män jä åsså väldi snäll. Män dä väl bare jä sjal, sôm töcker dä. Fôlk kaller ma Lacken i Linhöjda, män jä hetter Nils Olsson å ä född i Ûlvere.

- Går du inte över Fallåsen när du går hem, frågade Lacken.

- Nä, sa jä, i dag va jä påcka te å gå mä ett paket te Mina på Tomta frå mamma, annars så går jä jämt över Fallåsen te Ormänga för dä ä genere.

- Ja, da förstår jä, sa Lacken. Hôss ä dä mä din pappa da? Han har väl väldi möe å göre mä dä kommunala han? Feskar han nôe nu för tia? Han va dûkti å binne nät han, å så la han ut dôm i Nolare Öxesjön.

- Ja, sa jä, han fesker i dän sjön å så i Lammetjarne, å fesk får han, jädder, abbôrrer å så môrt. Jä får fôlje män i blann för å läre ma å ro.

Dä va rolit å stå prate mä Lacken, vi hadde väldi möe å prate om även om dä va mange år i mälla ôss.

- Nu sa Lacken får vi väl gå ôt var sitt håll inna dä blir för sent. Mamma din kanske grûnner hôrt du ha toge vägen, när du inte kommer hem i ti.

Nu skerdes våre väger här å han geck te Gräschtôrp te Fallanders, sôm han sa för å köpe tobak och lite kôrv. En ska inte svälte, sa han å hale opp sitt gamle feckur ur västfecka, inna han lommae iväg för å hannle.

Jä geck nolôt te Tomta å te Mina mä garne, sôm mamma hadde skecke mä ma. Ho skulle väl ha dä, te å binne strûmper å, för dä ä ho dûkti på, sa mamma. Jä feck e småkake tā henne, ho kalle dä för ett jortromsbrö.

Nu va jä i allefall på väg hem. Jä geck genvägen över Rymansmyra å ner över dän blöte Lellemyra, som ligger imella Rymansmyra å Ormänga. När jä kâm hem, tale jä om att jä mött Lacken ve Kärringbärje å att vi hade prate i en halv timme. Han töckte dä va väldi rolit att prate mä ma.

- Du kalla väl inte hônôm för Lacken, för dä töcker han inte om. Dä ä ett öknamn, sa pappa.

- Nä, sa jä, dä jorde jä inte.

- Ja, sa pappa, dä inte ett riktigt öknamn utta dä kommer i frå ett finskt etternamn. Frå dä finska släkta Lakkarainen, män dä vet inte fôlk, utta di tror att dä ett öknamn, å dä tror Lacken åsså.

Pappa berättte att Lacken va en snäll å beskedli å hjartego männische, män sôm va lite annsles än mange annre. Han hadde arbete mäst i skogen mä å kôle miler, bränt tjäre å så jage han å feske. Dä va så hans liv ha vart, sa pappa.

- Nu vet vi, sa mamma, hôrt du ha vøre i ettermedda, när du inte kâm hem i ti. Nu får du äte, sa mamma, så du inte svälter ihjal. Jä åt å dä va gött mä pannkaker å móltesylt kokade på mólter frå Móltemyra.

Nu har jag berättat om mitt första möte med ett av Finnskogens absoluta original. Men vem var han egentligen? Jag ska i det följande ge en så sann bild av denne man, från de uppgifter jag kunnat finna, från kyrkarkivalier, hörsägnar, intervjuer och andra typer av dokument.

Historik om Lacken, alias Nils Olsson.

Det enda minne jag själv har av Lacken, var när jag mötte honom på landsvägen vid Kärringberget. när jag var på väg hem från skolan.

Det som jag nu kommer att berätta, är vad min pappa "Ernst i Ormänga" har berättat, för mig och som jag nu skall försöka återge på bästa möjliga sätt, utan att förvanska det sakliga i berättelsen. Hans berättelser har jag kompletterat med uppgifter från tillgängliga dokument och diverse hörsägen.

Lacken, vars riktiga namn var Nils Olsson, född 6 augusti 1851 i en liten stuga i Ulverud, som kallades för Pettersbacke. Hans föräldrar var Olof Nilsson från Gryttved i Köla och Kajsa Hansdotter från Ulverud. Gården Pettersbacke ägdes av föräldrarna Olof och Kajsa och var för orten av den mindre karaktären. Den födde ett par kor, en gris och några höns. Även om föräldrarna inte var fattiga var de inte heller rika. Det var i den miljön och med de förutsättningarna som sonen Nils växte upp.

Vad mera kan sägas är att Nils uppväxt inte var särskilt organiserad, vilket kanske kunde spåras senare i hans liv och leverne. Med nutida uttryckssätt var han en relativt svårangepassad människa, även med dåtida mått mätt. Någon egentlig skolgång hade det aldrig varit fråga om i Nils fall. Han kunde med stor knapphet läsa och skriva. Nils stora kärlek, om man får uttrycka sig så, var friheten. Fri för att göra vad som föll honom in. Ordet tvång fanns inte i hans vokabulär ej heller i hans sätt att vara och leva.

Efter sin fars död ärvde han fastigheten och den lilla förmögenhet fadern arbetat ihop. Denna ekonomiska "kick" som nu kommit Nils till del, fick honom att tro att nu var han ekonomiskt oberoende. Han satte därför i gång med vissa ombyggnader av såväl uthus som stuga. Men detta arbete var för Nils litet för ensidigt och inskränkt. Han hade nu andra vyer i sikte. Han skulle nu slå sig på affärsverksamhet och gav sig därför in på kreatur- och hästaffärer, vilket inte blev i någon större framgång. Resultatet blev att han blev ännu fattigare än förut. Det som tydligen var mest utmärkande för Nils liv i största allmänhet, var hans otålighet och brist på uthållighet.

Hans affärer var inte bara en lokal företeelse utan den sträckte sig även över till vårt grannland i väster. Under dessa affärsresor träffade han en kvinna, Annie Karolina Kristiansdotter född 1861 den 22 november i Norge. Henne fattade han tycke för, och som han hade lovat guld och gröna skogar, om hon följde med honom till Sverige och till

Pettersbacke, gården som han målat ut att vara ett paradiset utan motstycke. Hon föll för hans måleri och följde med honom till paradiset Pettersbacke. Hon fick där sitt livs största chock. Hon fick se paradiset i totalt fritt fall, om man får uttrycka sig så. Efter några dagars gråt och fullständig nedbrutenhet, satte hon igång med ett saneringsarbete av stora mått. Hon gjorde paradiset rent och någorlunda beboeligt.

Trots allt elände och torftighet fanns det troligen en viss kärlek emellan dem, för paret gifte sig 1888 den 8 augusti och giftemålet varade till hennes död 1924 den 19 november. Några barn föräddades de inte med, utan de levde barnlösa och kanske också i viss mån lyckliga. Trots att Nils kallat sin gård för Paradiset, var dock bilden av gården en helt annan, vilket fick till följd att såväl Lina som Nils insåg behovet av ett annat hem. Det var helt nödvändigt. När torpet Linhöjden på Fröbolsskogen blev ledigt efter utflyttning 1910, sökte Lina och Nils arrendet på torpet av dåvarande ägaren Jössefors Bruk, vilket blev accepterat och övertagandet skedde i oktober 1910. Barnlösheten och ensamheten kändes kanske mest för Lina, för Nils var ofta ute på jakt och fisketurer, samt på små kalas med kortspel hos sina ”kompanjoner”, som han kallade dem. Detta var ett levnadssätt som stod högt på Nils dagordning.

Lina stod nog på sig i sina vardagliga diskussioner med Nils, vilket resulterade i ett beslut att de skulle adoptera ett barn. I början av 1900-talet, närmare bestämt 1908, adopterade de en pojke från ett barnhem i Stockholm. Pojken hette Folke Teodor och var född 1903 i Caroli församling i Malmö. Pojken växte upp och blev ett verkligt stöd för Lina och Nils i det gamla, fattiga och nerslitna torpet i Linhöjden. Folke blev med tiden en duktig arbetare, som i slutet av 1920-talet gifte sig med en kvinna från Eda och med henne fick fyra barn.

Billerud som vid den tiden var ägare till torpet, fann i slutet av 1920 familjen så stabil, att de satsade på ett nybygge på torpet. Lackens gamla stuga som var uppförd på 1700-talet revs i början av 1940-talet. Det såldes av Billerud som brännved till Stockholm.

Den adopterade sonen Folke blev torpet Linhöjdens nye arrendator, vilket betydde att han och hans familj flyttade in i den nya stugan och Nils fick hålla sig till godo med att logera, sig i den gamla och ganska usla gamla stugan. Nils hälsotillstånd försämrades kraftigt med tiden, vilket fick till följd, att han tvingades flytta till ålderdomshemmet i Fröbol, vilket inte skedde utan ett visst motstånd från Nils sida. Han försökte också en tid därefter rymma därifrån via ett fönster, vilket resulterade i att han blev liggande halvnaken på marken nedanför. Efter detta rymningsförsök blev Nils sängliggande fram till sitt fränfalle. Dödsorsaken skall ha varit en långt framskriden magkräfta.

Genom Nils ”Lackens” bortgång försvann ett bygdeoriginal av sällan skådat slag. Trots sin originalitet och sin märkliga syn på livet, var han en mycket omtyckt människa av alla, som kom honom nära. Detta gällde såväl vuxna som barn, kvinnor som män och rika som fattiga. Lacken var en älskad särling i all sin enkelhet.

Karl Gustaf Lindgren

Gemenskap och hantverk

Stor aktivitet bland damerna i hantverksgruppen. Många hantverk som broderier, väskor, förkläden, linnelöpare, trasmattor m m tillverkas. Allt går inte till försäljning utan till hembygdsgårdens förskönande. Nya trasmattor till köket vävdes i våras och nu är en till storstugan på gång likaså tovade sittdynor.

Det börjar tryta i mattasförrådet. Vi behöver lakan och påslakan. Vi färgar och klipper.

Varje onsdag från kl 09.00 med flexibel sluttid träffas glada, pigga ”flickor” fulla av idéer och skaparglädje. Kom gärna och hälsa på. Vi fikar vid elvatiden.

Märtha Albinson

Föreningen har fått en gåva

1955 köpte ”Anton i Backen” tavlan hos ”Tuppeludvig”. Hans fru skulle gå ut och plocka smultron medan han gjorde upp affären med Per Ludvig Björk, som är konstnären. (Artikel om P L Björk i Älgåbygden nr 1 2011).

Vid ett museibesök på Nationalmuséet fann sonen Morgan tavlan på ett vykort. ”Den har vi ju hemma”, konstaterade Morgan. Köpte kortet, som nu finns fastsatt på tavlans baksida. Morgans bror Håkan blev ägare till tavlan och vid hans bortgång ärvde Morgan den. Att hitta en lämplig plats för tavlan hemma hos honom var svårt. Tanken kom: ”Kanske jag skulle föra den tillbaka till hembygden, till hembygdsgården i Älgå”. Tanke blev handling. Morgan tog kontakt. Nu hänger den i storstugan. Föreningen tackar för gåvan och omtanken om hembygden.

Märtha Albinson

Något om JAHN Piano

Utdrag ur artikeln ”Något om JAHN Piano” skriven av Gösta Andreasson

En lördagskväll i mars 1952 stod det första JAHN Pianot färdigt att det kunde avprövas. Det har gått 65 år sedan dess.

Arne Jansson och Gösta Andreasson hade som nygifta 1946 köpt sina möbler hos Bröderna Huss i Älgå. Olle Huss, som var intresserad av det mesta hade med Arne och Gösta, var för sig, talat om att det vore roligt att försöka göra ett piano. Olle hade växt upp med möbler, snickerier och maskiner, Gösta hade lärt pianostämning, Arne hade arbetat i yrket vid bla Östlund & Almqvist i Arvika, där Arne och Gösta blev arbetskamrater. Förutsättningar att lyckas fanns.

Efter kriget flyttade Gösta tillbaka till Värmland efter att ha arbetat i Stockholm vid Lundholms

pianomagasin med bl a stämning och översyn av Operans instrument. En intressant tid för Gösta.

Gösta höll på att bygga hus 1951 då Arne kom förbi. Arne höll på att bygga en sommarstuga i Högerud. ”Ska vi sätta igång å göra piano” undrade Arne. ”Ja, sa Gösta, det kan vi göra” och därmed var planerandet igång. En del bekymmer uppstod bl a på grund av bristande språkkunskaper, då mycket av mekanik och klaviatur var på tyska, franska eller engelska. Många namnförslag fanns. Det skulle vara ett kort namn. De enades om initialerna i deras efternamn; Jansson, Andreasson och Huss. Ett N på slutet för att det skulle bli ett namn.

Tillverkningen började 1952 i en liten skala då Sveriges pianoindustri började få stora problem. Då fanns 28 pianotillverkare i Sverige. Efter 30 år, 1982, såldes tillverkningen och var då landets sista tillverkare. Olle Huss lämnade företaget 1960. De två fortsatte tillverkningen i Älgå och i Auto-Clemerts fastighet i Arvika. 1964 brann fabriken i Älgå ner. Det var ett svårt avbräck. Till råga på allt hade de hunnit sänka brandförsäkringen, då de planerade att flytta tillverkningen. Ny brand drabbades de av på 70-talet i Arvika.

Under de 30 åren tillverkades 7 000 pianon. Om de kunnat ställa dem i rad hade det blivit en sträcka från Glava kyrka till Älgå kyrka.

JAHN Piano AB omvandlades 1982 till handelsbolag. Bengt Andreasson med fru Marie-Louise driver idag firman vidare under namnet JAHN PIANO, Andreasson & Co Hb med verksamhet; pianostämning, reparation och försäljning av piano och flyglar. Från 1997 med lager i Glava.

Gösta slutar sin artikel, där jag hämtat fakta, med att uttrycka sin tacksamhet att ha fått vara med och skapat ett instrument, som kanske ännu om 100 år gör sin tjänst på något ställe. Alla

problem under resans gång vägs upp av att få höra och se JAHN Piano i musikaliska sammanhang.

Märtha Albinson

MINNESFOND

Hembygdsföreningens kondoleanser kan beställas per tel 076-804 97 02 eller skickas på email till algahembygd@outlook.com

Minimiavgiften är 60 kr.

Bankgiro 5643-7361. Vid betalning ange "Blomsterfond" och vem du hedrar.

Du kan även skriva till Älgå Hembygdsförening, Blomsterfonden, Älgå Stom 1, 671 93 Arvika

Vill du hålla dig uppdaterad om vad som händer i Älgå Hembygdsförening?

Följ oss på Facebook eller hemsidan!

www.facebook.com/AlgaHembygdsforening/
www.hembygd.se/algaf

Gilla oss på
Facebook!

facebook

Vill Du vara med och hjälpa till i sommar på hembygdsgården. Alla behövs! Hör av Dig till Mary-Ann Jonsson, Ingrid Aronsson, Lisbet Augustsson eller Märtha Albinson

På Bygdeband.se ligger bilder på hus, fastigheter, personer.... I Älgå församling

Kan Eva, då kan alla göra en Klassiker

En kväll vid köksbordet. Mittemot mig sitter Eva Nilsson, född i Järnskog, uppväxt i Flogned Köla och sedan 1985 Älgåbo och granne till hembygdsgården. Där har hon varit aktiv i flera grupper, men nu har hennes arbete som verksamhetschef för vård och omsorg i kommunen tagit för stor del av hennes tid.

Efter prat om "livet", barn, barnbarn, som betyder oerhört mycket för Eva kommer vi in på det som jag och många med mig undrar över: "Hur orkar hon egentligen?" Vi har fått veta att hon tagit "Klassikern" inte mindre än sex gånger; åren 2004, 2006, 2007, 2010, 2012 och 2017.

Att ta Klassikern betyder att man under ett år åker Vasaloppet – 9 mil, cyklar Vätternrundan – 30 mil, simmar Vansbrosimningen – 3 km och slutligen springer Lidingöloppet – 3 mil.

Det var ett konditionstest år 2003 som blev startskottet för Evas motionerande. Hennes testvärden var mycket bra och fick uppmaningen: "Du klarar att åka Vasaloppet". Hennes man Jan-Ove trodde inte på testresultatet, och då ville jag visa att jag minsann skulle klara det, berättar Eva. Hösten/vintern 2003 började träningen med stöd av Jan-Ove, som varit skidtränare och kunde det där med att valla och åkteknik. År 2004 åkte Eva Vasaloppet "Öppet spår" tillsammans med väninnan Maria Persson i Sulvik. Jag insåg att det var långt, men i mål skulle vi. Maria är bra på att uppmuntra och se möjligheter, konstaterar Eva.

Eva berättar:

Inför Vasaloppet är den största utmaningen att få träna på snö och få ett antal mil på skidor. Flera vintrar har det varit lite snö och då har det även blivit några mil i Torsby skidtunnel. Det är kul att åka skidor och Vasaloppet har jag gjort sju gånger och de sista gångerna har jag lärt mig att det gäller att orka staka sig fram under större delen av loppet. När man åker "Öppet spår" får man starta fritt mellan från klockan 7.00 till 8.30, men startfällan öppnar redan klockan 6.00. Jan-Ove vill starta långt fram i fällan och det gäller då att vara på plats i god tid. Trots detta är det trångt när man kommer till första långa uppförsbacken. Under loppet är det hela tiden fokus på att ta sig fram till nästa kontroll och fylla på med mer energi, vilket många gånger blir blåbärssoppa med en slät bulle. Det har hänt mer än en gång att jag under loppet har längtat efter en korv med bröd. I mål vet jag att det finns och det smakar underbart.

Så kom Vätternrundan i juni månad. 150 mil på cykel ville Eva ha innan tävlingen. Att cykla till jobbet var perfekt eller en tur på helgen till mor och far i Flogned. Vätternrundan har start och mål i Motala, förbi Vadstena, Gränna och ner till Jönköping och sedan upp förbi Hjo samt Karlsborg. Motionärerna startar oftast på natten och det är svårt att sova före när man är lite fokuserad på hur det ska gå.

Eva berättar:

Man startar i grupper på kanske 50 cyklister och genom Motala är det en motorcyklist, som leder gruppen. I början är man ganska pigg och när det är mörkt cyklar man med ljuset på. I Gränna är det kullerstenar och det känns verkligen i hela kroppen.

Ner till Jönköping, de första 10 milen, går det ganska bra och där gör man paus för att äta mos och köttbullar. Sedan väntar långa raksträckor och man upplever att det går mest uppåt. Nu börjar man också känna av en trötthet. Ett år cyklade jag med dottern Emma och hon somnade flera gånger på cykeln. Då blev det efter 17 mil ett längre stopp i Hjo, där man serverar Lasagne, fick också Emma slumra en stund. Efter Hjo går det ganska bra tills man kommer upp till Hammarsundet, men sen är det inte långt kvar. Positivt tänk hjälper och snart är man i mål. Lycklig och ibland lite tårar på kinden. Vid vackert väder kan man lägga sig i stadsparken och inta pastasallad med kyckling, som smakar underbart.

Nästa utmaning är Vansbrosimningen i juli. Simträningen gör Eva genom att ta simturer nere vid Hembygdsgårdens brygga. Starten sker i Vanån och då simmar man två kilometer medströms för att sen simma upp i Västerdalälven motströms i en kilometer. Runt 9 000 deltar och man startar gruppvis. Nummerlappen är en färgglad badmössa. Trots att loppet går mitt i sommaren är det alltid kallt i vattnet. Som kallast har det varit 16 grader. Vådräkt och insmörjning med fett gäller.

Eva berättar:

Simningen är det lättaste av alla etapper i Klassikern. Jag kan bara simma bröstsim, men det räcker. Helt plötsligt kan det komma någon nära inpå som crawlar och då har det hänt att man fått en arm i huvudet. När man svänger upp i Västerdalälven känner man att det är motströms. Minst motstånd är det om man simmar nära bryggan, men där är det också ont om plats. Under hela simsträckan finns det funktionärer, som kan hjälpa till om man skulle få kramp eller känna att man inte orkar fortsätta, vilket är en stor trygghet. När man stiger upp ur vattnet vid målet är benen lite mörre och då väntar en varm dusch under bar himmel.

I september är det dags för att springa Lidingöloppet och det är inte min favorit, berättar Eva. Efter ca två mil är jag trött och har ont i ben och fötter. Det värsta är att springa i nedförsbackar. Då vill man helst springa baklänges, säger Eva. En gång stukade hon foten, men genomförde loppet. Vilken kämpaglöd! Att få magont med behov av att snabbt få besöka en toalett eller skogen har inträffat och det var en pina.

Eva berättar:

Jag är inte duktig på att springa och det blir mest att jag joggar. Det finns bra förutsättningar för träning i Älgå. Det är bara att knyta på sig skorna och ta en runda, kort eller lång. Vi har också en vacker natur runt omkring oss, vilket gör att man njuter trots ansträngningen. Lidingöloppet är långt och den kuperade 30 km-banan kräver att man är tränad både fysiskt och mentalt samt utrustad med en rejäl dos envishet. Belöningen får man när man ”spurtar” i mål och kan jubla över prestationen. Tro det eller ej, men trots trötthet orkar man ta i lite extra när man har målet i sikte.

Roligast att göra Klassikern var det när jag gjorde det med dottern Emma och de två åren när jag klarade det tillsammans med Maria Persson. Jag vill ha utmaningar i livet, men nu tror jag att det blir något annat än en ny Klassiker.

”Kan Eva, då kan alla göra en Klassiker” är rubriken och Evas ord. Detta tror jag inte på, men roligt att hon har så höga tankar om oss andra. Ödmjukheten lyser igenom hela vårt samtal. Detta är Eva. Jag önskar henne lycka till med vad hon nu menar med ”något annat”. Tack Eva!

Märtha Albinson

Älgå-Australien tur och retur

September 2013 gjorde vi, Carita Flod och Karin Krogh, en tur till andra sidan jordklotet. Då Karins dotter, och Caritas dagbarn, vistades i Australien sedan 20 månader gavs en bra möjlighet att upptäcka en liten del av kontinenten, och dess invånare. Sträckan från Älgå till Emerald i Queensland tog lite drygt två dygn. En grovplanering var allt vi gick efter, annars fick tillfälligheter styra. Grunden var Sabinas mycket nära vänner på en köttdjursgård och ett boskapsförsärlägar.

Gården, och Carnarvon Gorge

Bandana är en, med australiensiska mått mätt, liten cattle station i Queenslands Central Highlands på 43 500 Acre betesmark, ungefär 17 600 ha. Jämför detta med hela Älgå socken som är på 17 400 ha, inklusive vatten! Boskapen var 2000 djur av korsning mellan framförallt charolais, för bra foderomvandlingsförmåga och brahman, för extrem tork- och värmetolerans. Nära nio ha per djur, hö på rot under torrperiod, vatten från underjordiska depåer och kraftfodertillskott vid behov borgade för god djurhållning. Jo då det fanns staket, och gruppindelning också. Slutgödning inför försäljningen till slakt skedde delvis med hjälp av en mimosabuske, Leucaena, som är eldtolerant, har en lång livslängd (över 20 år) och som marken här var mycket lämplig för. Naturligtvis hölls också hästar för arbetet med boskapen. Australian Stock Horse, australiensisk boskapshäst, är speciellt framavlade för att vara uthålliga, och klara torrt och varmt klimat. Vi deltog lite i arbetet med att se till djuren och staketen, såg gömda grottor med handmålningar, besökte ännu utforskade områden där knappt 20 vita människor tidigare varit, såg palmer som var så gamla så nollorna i åldern blev oräkneliga. Självklart fick vi oss en ridtur!

En del av gården ingår i Carnarvon National Park. En sval och fuktig oas i de annars torra centrala högländerna. Höga vita sandstensklippor med regnskog i ravinerna, fantastiska vandringsleder med unikt växt- och djurliv, och därtill aboriginska klippmålningar. Vi gjorde en vandring till Moss Garden, där det alltid finns vatten och är flera grader kallare än i resten av området. Sandstensklipporna är som jätte-tvättsvampar där vatten sakta, sakta sipprar ner. Stöter det då på skiffer tvingas vattnet i sidled och kommer ut som källor. Att uppleva hela parken tar säkert en vecka. Man bör gå tidigt på dagen, då det fort blir farligt hett. Vi hade också lyckan att få se hela området från luften, då gården hade ett antal fria helikopterfärder per år. Mäktigt!

Vägen norrut

Vi lämnade med sorg, men hopp om återseende, Bandana efter fem dagar. Vilken gästfrihet, och genuina omtanke om medmänniskan vi fick uppleva. Med lånat ekipage bestående av Mazda pickup och campingvagn gick färden i riktning mot Stora Barriärrevet. Första stopp blev Broken Plains, familjens första gård, nu ägd av äldste sonen. Här var spannmålsodling och kikärter största inkomstkällan. Tröskning av kikärter stod

på programmet och vi fick uppleva världens, då, största skördetröska (ca 35 ft. eller drygt 10 meters skärbordsbredd) i aktion. Här växte också apelsiner och grapefrukt som vi plockade med oss. Tänk det fanns både väldoftande blommor och färdiga frukter på samma träd. Från det något svalare högländet till slättlandet var skillnaden slående. Första gången vi klev ut ur, den givetvis luftkonditionerade, bilen slog verkligen hettan emot oss.

Campingvagnen var ett rullande, hopfällbart hotell med varsin dubbelsäng (Sabina sov ute i sin swag, en australiensisk allt-i-ett-sovsäck). Egentligen elektriskt uppfällbart, men, men... Vi blev riktigt bra på att veva. Vi använde oss av campingplatser där det fanns. Vi hade dock både eget vatten, egen ström och egen gas. I Australien åker man ingenstans utan extra allt. Två ombyten däck och minst 20 liter vatten är minimum. En vacker övernattning hade vi vid Kinchant Dam, ca 40 mil väster om Mackay, dit vi blev tipsade av lokalbefolkning. Ett otroligt fågelliv både i och utanför vattnet. Bl a svarta svanar, påfåglar, ibis, kalkoner, pärlhöns och pelikaner.

Revet, med omgivning

Airlie Beach, utgångspunkten för besöket på Stora barriärrevet, är en turistort som de flesta. På en husbilsparkering, en bit utanför staden, vevade vi upp vår vagn för flera dygn. Nu väntade fisk, koraller och vita stränder. Carita vågade sig också på Scuba-diving och kom ännu närmare denna undervattensvärld. Följande dagar delade vi på oss och det blev några jobbdagar för Carita, inom ramen för WWOOF, en världsomspännande utbytesorganisation. Två dagar som ridande boskapsfösare till 600 djur. Ett nybyggt hus, med egen elförsörjning. Solpaneler, vattenkraft och dieselgenerator. Mycket vacker omgivning med en flod, torr för tillfället, och berg runt om. Dotter och mor for till en av världens längsta och vackraste sandstränder, Whitehaven Beach. Nästan ensamma på åtta kilometer vit sand och ett badvänligt, turkosskiftande hav. Ord kan inte beskriva detta verkliga Paradis.

Vägen västerut

Vi hade fått reda på att de vänner vi skulle besöka långt västerut, skulle delta i en rodeo, så vi lämnade östkusten för en 130 mils resa västerut. Nu fanns inga campingplatser så man stannade på välordnade rastplatser efter vägen med bra toaletter, bord under tak och grönt(?!) gräs. Är man i Australien måste man ju testa att sova i swag, tyckte Karin, och fick lära grönskans hemlighet av den anledningen. Gott sovande i swagen, väckt av ett märkligt rasande ljud, och utan tvekan rädd. Mycket hann komma genom hjärnan i form av gräshoppor i massor, diverse gnagare, vildsinta fåglar och hungriga dingos. Men vänta, allt är blött! Regn?? Gapskrattande klarnade det faktum att den dolda nattliga bevakningen spred sitt livgivande vatten över gräs, och swag.

Vi sammanstrålade med Sabinas kofösande vänner i världens, till ytan, största stad, gruvstaden Mount Isa. Här bodde vi faktiskt på motell, inalles vid tre tillfällen. God mat och god natt sömn, utan bevakning från utsidan, och så mot rodeostaden Dajarra. I Australien finns inga cowboys, där heter det ringer eller stockman, om man är duktig, eller jillaro/jackaro när man är novis. Rodeon vi bevistade var ingen turistattraktion i sig, utan ett helgöje för dessa ringers, där de fick visa sin arbetsskicklighet i att skilja ut och fånga in ett specifikt djur. Festligt värre!

Lägret

I Dajarra träffade vi det team av kofösare vi senare skulle se i arbete. De var anställda säsongsvis då boskap skulle samlas ihop, märkas, vaccineras, avhornas eller kastreras. Stora boskapsgårdar lejde sådana team, och betalade teamledaren bra. De bodde i ett mobilt läger, med varsina bostäder, tält eller lastbilar, eller under bar himmel, och en servicevagn med kök, dusch och tvätt. Anställd kokerska också. Mitt i ingenstans, med tio mil till närmaste större

väg och en komplett tystnad, kändes verkligen vildmarken. Dock vaknade man vid fem, då det dieseldrivna elverket drog igång för frukost. Hästarna som skulle användas hade då redan fått sin fodertornister fylld, och stod bundna och klara för avfärd. Till hjälp hade man också numer helikopter för att upptäcka hjorden, och i viss mån få dem åt rätt håll. Drivandet gjordes dock till häst huvudsakligen. Det fick inte gå fortare än att även små kalvar kunde hänga med. Även motorcykel användes mot slutet för att få djuren in i fållor.

Riversleigh, Lawn Hill och Camooveal

I nordvästra Queensland finns också ett av världens bästa fossilområde, Riversleigh Fossil Site. Vi gjorde en dagstur dit och till Nationalparken Boodjamulla/Lawn Hill. Man kunde nästan vänta sig att en dinosaurie skulle komma gående på slätten. Där finns bl.a. ett överarmsben från en Big Bird, som är 25 miljoner år gammalt! Svårfattbart! Bad och vandring i vacker Nationalpark och två (!) punkteringar hann vi med denna dag. Tur vi kunde laga reservdäcket i Lawn Hill. Sabina hade jobbat två säsonger på Camooveal Roadhouse, 20 mil väster om Mount Isa, så dit for vi på "hemväg". En liten by vars invånare till stor del var aboriginer, och ca 300 till antalet. Dock utgjorde byn sista utposten i Queensland och sista macken på 20 mil.

Brisbane

Så tog vi inrikesflyg, över vackert röd jord och d:o berg. Kontrasten att komma till storstan var enorm. Brisbane har ca 2 miljoner invånare. Ta mig tillbaka till ödemarken! Lite spännande dock att se deras varuhus och annat utbud. Vi hamnade mitt i finalen på Karnevalsmånaden, vilken firades med ett jättefyrvärkeri, och som också gav att vi fick sova på flygplatssofforna.

Flora och fauna

Redan efter vägen från Emerald såg vi de första kängururna. Eller var det wallabys. Det finns så många kängurudjur. De vanligaste vid Bandana var pretty faced wallabys, pisksvansvallaby, och estern grey kangaroo, grå jättekänguru. Echidna, myrpiggsvin, såg vi också där. Fjärilar och fåglar av varierande art och skönhet. Ett helt gäng emuer och kookaburra. Papegojor lite överallt, såklart, regnbågspapegojor och vita kakaduor mest, men även full telefontrådarna i Mount Isa med galah, rosabröstad kakadua. Ifrån helikoptern såg vi också en ding. Trots att det var tidig vår så blommade både bouganville och hibiskus, flaskborstblomma och papegojblomma, rosor och blyblomma, duvbär och blåvingeklerodendron, lyckoax och en del vi inte vet namn på. Efter vägarna fanns en hel del påkörda djur, framför allt kängurur, och dom örnar som åt på de döda djuren. Wedge tailed eagle, kilstjärtsörn, såg vi en hel del. I närhet av vatten, som t.ex. toaletter fanns grodor, gröna och många! Brumbies, vilda hästar, fanns också. På campingen vid Airlie Beach hade vi besök av en common brushtailed possum, pungräv, om kvällarna. Söt! En bardval med kalv såg vi hoppa på väg ut till Whitehaven beach.

Brisbanes Botaniska trädgård bjöd på många krukväxter. julstjärnor, clivia och amaryllis fram för allt. Jacarandan började blomma med sitt lilaströdda flor. Helig ibis fanns gott om här, och det knallade också en varan lugnt omkring.

Nej, vi såg inga farliga ormar, spindlar, krokodiler eller annat, men de kanske såg oss..?

Carita Flod & Karin Krogh

Sommarens vandringar med Benny

Vandringarna blev lite rumphuggna pga regn och sjukdomar. Jag ska försöka återge vad Benny berättade under resans gång.

I sågesvängen i Skyberg, i närheten av slaktboden, har det legat en såg och även ett bostadshus som kallades för Sågarstugan, som Anders på Sofielund hade. Det skall även ha funnits två, tre backstugor där en gång i tiden. Några kvinnor som bodde i dessa råkade i luven på varandra på kyrkbacken, vilket vid den tiden väckte stor uppmärksamhet. Något som det förmodligen hade gjort idag också. Fortsätter man på andra sidan vägen kommer man till en gammal hålväg som leder till Smedlyckan. Där är det tre generationers väg, hålvägen, gamla vägen och den nya vägen. Enligt dokument från 1868 skall den gamla Smedlyckan ha legat ca 150 m no om den nya. Skybergsuret kom från Smedlyckan, därav kallades det också för Klockarbråten. Kôje-Britas kôje gick vi förbi innan det bar iväg till det gamla järnbrukshaget, det översta fallet fanns redan 1785. Då var det även en stor skiftesdelning. Det finns en karta från 1804 som visar hur det såg ut. Vi tittade var järnbruket och kolhusen hade legat. Bruksdammen dämde upp vatten för att ha till bruket, vilket kallades för (ävja) som betyder fördämning. Stället kallades också för Ävjebacken. Promenaden gick vidare till Bostället i V Skyberg. Det var två boplatser som tillhörde Bruket.

Färden gick vidare mot Môssedalen som ligger vid Nätteremôssen. Där hade det funnits en såg som kallades för Nätteresågen. Har även funnits en dansbana där vid namn Nätta. Vid den tiden fanns det flera dansbanor på nära håll. Det var som sagt Nätta och där fanns även Slätta, Rabobanan och Pongelätta. Rabobanan låg ungefär mittemot där Bruksbyggnaden ligger idag. Pongelätta låg mittemot gamla prästgården i Älgå.

Nästa ställe var Axels-Kalles såg och Mössebråten. Han flyttade sitt hus från Mörtebäcken till Nattere. Sedan gick vi till Nordsten och Älgsjödammen. Vi passerade utloppet från Älgsjön fvb till Gôbbetorp. Vi kom till ett torp som hette Sjödammen och där hade några bott som hette Guttke och Emma på Tallåsen som var född där. Vandringen fortsatte till Bråtarna där det hade funnits en stor- och lillstuga. Där hade Oskar Karlsson, mer känd som Oskar Skoog bott. Han var född på Grenere i Hôrtevik. Hurta= varg eller hund.

Det hela slutade med Ulveforsens varggrop, som ligger 150 meter från Gôbbetorp och 20 meter från älven.

Vi tackar Benny än en gång för att han delar med sig av sin kunskap och gläds åt att vi ger oss ut på nya äventyr nästa år. Nästa års vandringar börjar onsdagen den 23/5 sedan blir det följande datum, onsdag 30/5, torsdagen 7/6 och slutligen onsdagen 13/6. Samtliga dagar samlas vi vid Spiksmedjan kl 17 30.

Nedtecknat av Sune med hjälp av Benny.

God Jul
Önskar

Karl Gustaf Lindgren, Märtha Albinson, Sune Henriksson, Sam Wernius